روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان • نشانی: میدان آرژانتین،خیابان الوند، کوچه آرشیا، پلاک ۶ • تلفن: ۹۲و۸۸۶۵۴۳۹۰ • نمابر: ۸۸۸۸۰۷۱۹ • تلفن آگهی‌ها: ۸۸۱۹۲۸۷۷ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۲۰۹۵۹۳ • توزیع: شرکت‌پیام‌رسان سبز تلفن: ۵- ۶۶۲۷۲۱۳۰ • چاپ: گلریز تلفن: ۶۶۷۹۵۴۴۲

روزنامه شرق
www.sharghdaily.ir
یکشنبه • ۱۰ دی ۱۳۹۶ • ۱۲ ربیع‌الثانی ۱۴۳۹ • ۳۱ دسامبر ۲۰۱۷ • سال پانزدهم • شماره ۳۰۴۸ • ۱۶ صفحه
اذان ظهر تهران ۱۲:۰۷ • اذان مغرب ۱۷:۲۱ • اذان صبح‌فردا ۵:۴۴ • طلوع آفتاب ۷:۱۴
روزنامه فردا
fardashargh@gmail.com

تجربه دیگران

عادت‌های عجیب ترامپ

• **نیویورک‌تایمز:** ۷۱ ساله بحث‌برانگیز نزدیک به یک سال است به‌عنوان رئیس‌جمهور انتخاب شده و در این مدت نشریات و روزنامه‌نگاران روی تعدادی از عادت‌های عجیب‌وغریب او توافق پیدا کرده‌اند.

کنترل تلویزیون: دستگاه کنترل تلویزیون برای ترامپ بسیار باارزش است. فقط خود و کارکنان پشتیبانی فنی می‌توانند از این دستگاه استفاده کنند، اما به نظر می‌رسد که صفحه نمایش‌ها به‌طور دائم کانال‌های موردعلاقه او مانند فاکس‌نیوز را نشان می‌دهند و بر این شبکه ثابت شده‌اند. حتی در جلسات نیز تلویزیون روشن است، اما به صورت صامت تا او بتواند سرتیتر اخبار را دنبال کند. می‌توان او را «سوپرتیوو» نامید.

۱۲ کیک: او شیوه زیاد مناسبی را برای خوردن انتخاب نکرده است. درحالی‌که قرار است رژیم بگیرد، روزانه ۱۲ عدد کیک رژیمی مصرف می‌کند. ظاهرا یک دکمه مخصوص روی میز خود دارد تا درخواست نوشیدنی و خوراکی کند. برخی از نزدیکانش نگرانند که سلامتش از بین برود.

پیتزاخوری با چنگال: ترامپ در یکی از کتاب‌های خود، هنر بازگشت، می‌گوید که تلاش می‌کند دست‌های خود را تا آنجا که ممکن است بشوید، تا از ابتلا به هرگونه بیماری جلوگیری کند. او از دست‌زدن به هر چیزی که ناخوشایند است خودداری می‌کند، حتی پیتزا را با چنگال و چاقو می‌خورد، ولی... .

همیشه در صدر: او به‌شدت علاقه‌مند است که همیشه در صدر خبرها باشد. همین که مدتی این اتفاق نمی‌افتد، دچار نگرانی می‌شود. یکی از مشاوران پیشین او گفته است: پس از دو یا سه روز آرامش ناراحت می‌شد و نمی‌توانست اخباری را تماشا کند که خودش در آن حضور ندارد.

عاشق فست‌فود: او عاشق غذاهای ناسالم است و از آنها لذت می‌برد. هرچند او زیاد از الکل، سیگار یا قهوه خوشش نمی‌آید، اما از غذاهای فست‌فودی لذت می‌برد. این شامل McDonald's، KFC، چیپس، Oreos و برنج و کوکای رژیمی است. شام کاخ سفید اغلب شامل استیک‌های خوب و قطعات بیکن، گوجه‌فرنگی و دسر با یک سبد اضافی از بستنی است.

مدل مو: مدل موی ترامپ درحال‌حاضر جزء مشهورترین مدل موهاست و او قصد ندارد این توجه را از دست بدهد.

نمایش دستشویی‌ها: طبق گزارش تایم، یکی از عادت‌های عجیب او، نشان‌دادن دستشویی‌های مجلل کاخ سفید به میهمانان و بازدیدکنندگان کاخ سفید است. او دستشویی بازسازی‌شده نزدیک اتاق بیضی را در کنار اتاق خواب لینکلن و بالکن ترومن به بازدیدکنندگان نشان می‌دهد.

کارتون خواب

محمدرضا ثقفی

مغز اجتماعی-۲

هوای آلوده، مغز آلوده

عبدالرحمن نجل‌رحیم
عصب‌شناس و عصب‌پژوه

نمی‌دانم روزی زمستانی که این یادداشت را در این ستون می‌خوانید، روزی است که تهران در زیر قشری از دود و ناپاکی هوا به تنگی نفس شدید دچار شده، یا بادی وزیده، رگباری گرفته و موقتا از آلودگی هوا کاسته شده است. در هر دو حالت، مطالب این یادداشت و ابراز نگرانی مطرح‌شده در آن را جدی بگیرید. درست سه سال پیش در یادداشتی در «شرق» از هوای آلوده و مغز آلوده گفتم؛ به این نیت که دست‌اندرکاران مملکتی مسئول دور هم بنشینند و چاره‌ای برای معضل آلودگی غیرقابل‌تحمل و خطرناک هوای تهران به‌خصوص در زمستان‌ها پیدا کنند. در این مدت شاید هم چاره‌اندیشی‌هایی روی کاغذ آمد و گفتند با بالابردن درجه خلوص بنزین مسئله حل خواهد شد، ولی واقعیت این است در عرض این سه سال، به محض اینکه زمستان پایان می‌گیرد و درجه آلودگی هوا کمی پایین می‌آید، وعده‌ها هم فراموش می‌شود تا سالی دیگر که آلودگی هوایی کشنده‌تر و مرگ‌بارتر، پیش آید. از طرف دیگر، ظاهرا معقول به نظر می‌رسد که در روزهای اوج آلودگی هوای تهران فقط به عوارض ریوی و عروق محیطی و قلب توجه شود. درحالی‌که عوارض فاجعه‌بار مغزی بر اثر سطح بالای آلودگی هوا به‌مراتب بیشتر و باید توجه‌برانگیزتر و هشداردهنده‌تر باشد. پژوهش‌های جدید نشان می‌دهد که آلودگی شدید هوای تهران، مغز هم‌شهری‌های تهرانی را با خطرهایی جدی روبه‌رو می‌کند. دانشمندان در پژوهش‌های خود روی حیوانات و انسان‌ها می‌گویند که راه مستقیمی برای آلودگی مغز از طریق هوای آلوده وجود دارد. آلاینده‌های معلق در هوا از طریق مخاط و پیاز بویایی به بخش‌های مهم مغز وارد می‌شوند. این بخش‌ها، مناطقی از مغز هستند که برای تصمیم‌گیری و رفتار از روی عقل و شعور نقش اساسی بازی می‌کنند. آلاینده‌ها موجب شکسته‌شدن سد عبور مواد مضر به مغز می‌شوند و سلول‌های مغز را در معرض التهاب و انهدام قرار می‌دهند و بروز بیماری‌های آلزایمر و پارکینسون را تسهیل می‌کنند، دیواره رگ‌ها را ملتهب و موجب سکته‌های مغزی می‌شوند.

من به‌عنوان یک پزشک مغز و اعصاب که در تهران زندگی می‌کنم، در روزهای شدت‌گیری آلودگی هوا شاهد انواع علائم بروز اختلالات توجه و تمرکز، عدم تعادل، تأخیر در تصمیم‌گیری‌ها و قضاوت در کسانی هستم که روزانه با آنها سروکار دارم. تعداد بیماران مسنی که با علائم بیماری آلزایمر، پارکینسون و سکته مغزی در تهران زندگی می‌کنند، کم نیست. ما با هوای آلوده تهران، در حال افزودن بر تعداد بیمارانی هستیم که به این بیماری‌ها مبتلا می‌شوند و از مزایای داشتن حافظه، شناخت، حرکت، تفکر، احساسات، منطق و عقل سالم محروم و به آدم‌های علیل و ناتوان تبدیل می‌شوند. شک نکنید که بودجه درمان، نگهداری و ضایعات اجتماعی‌ای که از این طریق متحمل می‌شویم، به‌مراتب بیشتر از مخارج تأمین هوای پاک برای تهران است.

حال اگر از این قشر آسیب‌پذیر که در سنین بالا در تهران زندگی می‌کنند بگذریم، چرا نباید به کودکان تازه متولدشده در تهران بزرگ فکر کنیم که بیش از ۱۳ میلیون جمعیت دارد و نرخ رشد جمعیتی آن بیش از هر استان کشور است که بخشی از آن مربوط به زادوولد در این استان می‌شود. مغز نارس و در حال رشد کودکان این منطقه، بیش از همه در معرض آسیب‌های مختلف به علت هوای آلوده قرار دارد. آیا ما می‌خواهیم آینده کشورمان را با مغزهای علیلی که با آلودگی شدید هوا، فرصت و امکان رشد و نمو طبیعی از آنها سلب کرده‌ایم، بسازیم؟ وعده‌ها کافی است، وقت آن رسیده است با فوریت و جدیت بیشتری اقدام کنیم و سایه شوم و مرگ‌بار آلودگی را از آسمان زیبای تهران دور کنیم و بگذاریم تا مغز مردمان این دیار بیش از این مسموم و علیل نشود.

در این ستون ما از مغز اجتماعی سخن می‌گوییم، اجتماع سالم حاصل مغزهای سالم است. هوای آلوده تهران، اجتماعی با مغزهای بیمار تولید می‌کند. هوا را پاک نگه داریم تا جامعه‌مان را از گزند آسیب‌های قابل پیشگیری دور کنیم.

خیابانگردی

خیابان‌گاندی

حسین ملکی

مهانداس کارامچانه گاندی، رهبر صلح‌طلب و آزادی‌خواه هندی، آوازه‌اش در تاریخ معاصر جهان به اندازه‌ای هست که تقریبا در همه کشورهای جهان یادبودی مانند مالکیت نام یک خیابان را داشته باشد. غالب کشورهای جهان از آلمان، ایتالیا، فرانسه، هلند، کانادا و آمریکا گرفته تا اردن، آفریقای‌جنوبی، سریلانکا، ترکیه و ایران، حداقل نام یکی از خیابان‌هایشان را گاندی گذاشته‌اند؛ رهبر ساده‌زیستی که لقبش، روح بزرگ؛ مهاتما بود و اصولش ساتیا و آهیمسا. یعنی رسیدن به حقیقت در بستری به‌دور از خشونت.

اما خیابان گاندی تهران مانند منش صاحب نامش خیابان ساده‌زیستی‌ها نیست. درست است که این خیابان به اندازه دو بال راست و چپش؛ خیابان‌های آفریقا و ولیعصر، خیابان دور-دور ماشین‌های واردات رانتی و جولانگاه رژه مانکن‌ها و مدل‌های برندپوش بالای شهر تهران نیست، اما قرارگیری‌اش در بافت شمالی شهر و میان مناطق سه و شش تهران، زیست و وضعیت کلی آن را از سادگی بیرون آورده و این خیابان را به خیابان بالاشهری‌ها تبدیل کرده است؛ خیابانی که برخلاف اصل مهم مورد اعتقاد صاحب نامش که پرهیز از اعمال هرگونه خشونت در زندگی است، یکی از وحشتناک‌ترین خشونت‌های تاریخ تهران را در خود رقم زده است.

یکی از روزهای زمستانی سال ۱۳۷۵، غروب جمعه‌ای سرد، خانه‌ای ویلایی در کوچه بیست‌وسوم این خیابان جنایتی را به خود دید که در آن سال‌ها تلنگری بزرگ به ایران بعد از انقلاب و جنگ زد. سمیه ۱۶ساله برای رسیدن به معشوق ۱۶ساله‌اش شاهرخ و به قصد گرفتن انتقام از خانواده‌اش که مخالف ازدواج او با شاهرخ بودند، خواهر و برادر ۱۰، ۱۲ساله‌اش را با دست‌های خودش و با کمک شاهرخ کشت و قصد داشت مادرکشی را هم در طالع خود رقم بزند که نشد. نتوانست. شاهرخ سرِ بزنگاه ترسید و جا زد و سمیه تنها ماند؛ به قدری که در دادگاه با قصاص روبه‌رو شد اما در لحظه ناامیدی و پایان کار مهم‌ترین خواسته زندگی‌اش را از پدرش خواست.

: بابا بذار برگردم خونه!

برگشت. به گاندی. کوچه بیست‌وسوم. بدون شاهرخ البته و بعد از تحمل ۱۰ سال زندان. شاهرخ دو سال بعد از او به گاندی برگشت؛ خیابانی که سال‌هاست همچنان هویتش را از این دو و جنایت‌شان می‌گیرد؛ جنایتی که در سرنوشت این خیابان با این دو شروع شد اما به آنها ختم نشد.

بهار ۱۳۹۱. کوچه هشتم. تینا دختر جوانی که می‌خواست از به سرقت‌رفتن ماشینش جلوگیری کند، از سوی سارق و به وسیله چرخ‌های ماشین خودش زیر گرفته شد و اورژانس آن‌قدر دیر رسید که خیابان هشتم گاندی هم خیابان خشونت و جنایت شد. مرداد ۱۳۹۱. هادی دانشجوی جوان درحالی‌که از سینه‌اش خون می‌چکید به‌طور ناگهانی جلوی ماشینی در این خیابان زمین افتاد و قبل از آنکه او را به بیمارستان برسانند، جان داد. چاقویی که هنوز بعد از پنج سال معلوم نیست متعلق به چه کسی بوده است سینه او را شکافت. اما خشونت‌های این خیابان فقط به این سه مورد ختم نمی‌شوند چراکه خشونت در سرشت این خیابان نهادینه شده است؛ حتی اگر صاحب نامش در سراسر زندگی‌اش با آن مخالف بوده باشد.

تحلیل

ضعف «اعتماد عمودی»، آفت سرمایه اجتماعی

امان‌الله قرایی‌مقدم

مهم‌ترین سرمایه‌ای که در جهان امروز مطرح است، «سرمایه اجتماعی» است. ابتدا که فیزیوکرات‌ها بحث سرمایه را مطرح کردند، سرمایه به معنی زمین بود. بعد از آن در دوران کشف طلا در آمریکا، مرکانتلیست‌ها طلا را سرمایه دانستند. بعد از آن، در زمانی که فناوری به وجود آمد، علاوه بر زمین و منابع طبیعی، «سرمایه تکنولوژیکی» مطرح شد.

در قرن هیجدهم که نظریه آدام اسمیت و ریکاردو و دیگران مطرح شد، کشوری را توسعه‌یافته می‌دانستند که سرمایه‌ای تکنولوژیکی مانند کارخانه دارد. بعد از آن افراد دیگری نظریه «سرمایه انسانی» را مطرح کردند و اشخاصی مانند هاروینسن، مایر، هیگینز و شومپیتر و ده‌ها دانشمند دیگر گفتند کشور ممکن است تکنولوژی داشته باشد، اما مهم نیرویی است که بتواند آن تکنولوژی را به‌کار گیرد؛ یعنی خبرنگار، معلم، استاد و پزشک که به‌عنوان «نیروی استراتژیک» مطرح هستند. اینها خط‌مشی می‌دهند. بنجامین هیگینز گفت: اگر کشورهایی که درآمد ارزی فراوانی دارند، مانند عربستان، بتوانند بزرگ‌ترین کارخانه و تکنولوژی را وارد کنند ولی نتوانند نیروی انسانی ماهر و متخصص پرورش بدهند، به سرمایه انسانی نمی‌رسند. همچنان که می‌بینیم کشورهایی مانند عربستان و کویت رشد یافته‌اند، اما این رشد به دلیل پول این کشورهاست؛ آنها توسعه‌یافته نیستند.

آلفرد مارشال گفته است: اگر آموزش‌وپرورش کشور یا شهری در صد سال یک مخترع بپروراند، هزینه صدساله آموزش‌وپرورش آن کشور یا شهر را جبران کرده است. این حرف یک برنده جایزه نوبل، حرف کوچکی نیست. ده‌ها متفکر دیگر و استادان بزرگ توسعه اقتصادی نیز نظر مشابهی دارند. بعد از اینها، جامعه‌شناسان و صاحب‌نظران جامعه‌شناسی توسعه گفتند اکنون به مسئله انسجام، وحدت، همدلی و همبستگی نیاز است و اینکه مردم کار را از خود بدانند؛ مثل منزل خودتان که حاضر نیستید هیچ جزئی از آن، مثلا یک پریز برق، خراب شده باشد. سرمایه اجتماعی یعنی اینکه همدلی وجود داشته باشد و تعهد و وفاداری و یکرنگی. آنچه «سرمایه پیونددهنده» می‌نامیم؛ یعنی آنچه باعث می‌شود از منابع طبیعی، تکنولوژی و سرمایه انسانی خود بهتر استفاده کنید، سرمایه اجتماعی است. اینکه اشخاص در حرفه‌هایی مشغول‌اند که برای آن پرورش داده نشده‌اند و در جایی کار می‌کنند که در دانشگاه برای آن تحصیل نکرده‌اند، استفاده مناسب از نیروی انسانی نیست. سرمایه اجتماعی داشتن؛ یعنی همدلی، همرنگی، وحدت و انسجام ارگانیک در مسائل کشور و اهمیت‌دادن به مسائل میهنی و ملی؛ مانند آنچه در ژاپن، کره و آلمان وجود دارد. در دهه ۱۹۹۰ فرانسیس فوکویاما حرف تازه‌ای زد و گفت: یکی از عناصر مهم سرمایه اجتماعی، اعتماد است. اگر اعتماد وجود نداشته باشد، سرمایه اجتماعی با مشکل مواجه خواهد شد. این اعتماد بر دو نوع است؛ اعتماد افقی و اعتماد عمودی. اعتماد افقی یعنی بین مردم با مردم؛ یعنی بین من و شما.

اعتماد عمودی یعنی اعتماد بین مردم و مسئولان و برعکس؛ صعودی و نزولی؛ یعنی ما به مسئولان اعتماد داشته باشیم و مسئولان به مردم. اما این نوع اعتماد در ایران ضعیف است؛ چون اعتماد عمودی ضعیف است، مردم معتقدند آنچه مسئولان به آنها می‌گویند، واقعیت ندارد و در نتیجه شایعه به وجود می‌آید. بی‌اعتمادی متقابلی نیز وجود دارد. مشکل ما این است که «اعتماد عمودی» ضعیف است. این مشکل به آفت سرمایه اجتماعی تبدیل می‌شود.

پیشخوان

ماهنامه فیلم

ماهنامه فیلم در رویکرد جدید خود از تمام امکانات گرافیکی و شبکه‌های اجتماعی سود می‌برد تا با مخاطبان جوان و نسل جدید خود ارتباط مؤثرتری برقرار کند.

انتشار نسخه مجازی فیلم روی اپلیکیشنی به همین نام، دیگر قدم‌های حضور در دنیای امروز است. عکس روی جلد به فیلم خانه کاغذی اختصاص دارد. پنج نقد نیز درباره فیلم قاتل اهلی منتشر شده است. الناز شاکردوست که به‌تازگی فیلم «خفه‌گی» را روی پرده داشته، در گفت‌وگویش با این نشریه تخصصی جزئیاتی را درباره نحوه تحصیل بازیگری در انگلیس بیان کرده است. این بازیگر پس از سه سال غیبت حضور موفقی داشته است.

نقد اختصاصی جاناتان رزنبام برای فیلم «آذر» به تهیه‌کنندگی نیکی کریمی، گزارشی از جشنواره دوازدهم رم نوشته محسن بیگ‌آقا و نقد فیلم‌های مهم سینمای جهان و ایران از مطالب خواندنی در شماره دی‌ماه است.

هفت‌ونیم

در غیبت نشریات تأثیرگذار برای نوجوانان و درحالی‌که شاید ۴۰چراغ تنها فرصتی برای نوجوانان ۱۶-۱۷ سال به بالا باشد، ماهنامه‌ای جدید برای نوجوانان ۱۳ تا ۱۷ سال منتشر شده است. ماهنامه «هفت‌ونیم» به سردبیری آزاده محمدحسین و به صاحب‌امتیازی مؤسسه فرهنگی -آموزشی اندیشه مهر علامه‌طباطبایی. باید آرزو کرد این نشریه راه خود را به‌خوبی و پشتکار ادامه دهد. این شماره مجموعه‌ای از مطالب خواندنی از خارج از تقویم گرفته تا معرفی علی حاتمی، سرگرمی‌های فناورانه و... را دربر می‌گیرد.

این مجله به بخش‌های مختلف تقسیم شده است؛ از ۱۵ تا ۱۸ساله و ۱۲ تا ۱۵ساله.

هر بخش نیز مجموعه‌ای از مطالب مهارتی و سرگرمی را دربر می‌گیرد. تأکید این نشریه بر مطالب کوتاه است و با کمک گرافیک سعی کرده جذابیت مناسب را فراهم کند. این نشریه در ۶۴ صفحه و با قیمت ۱۰ هزار تومان منتشر شده است.

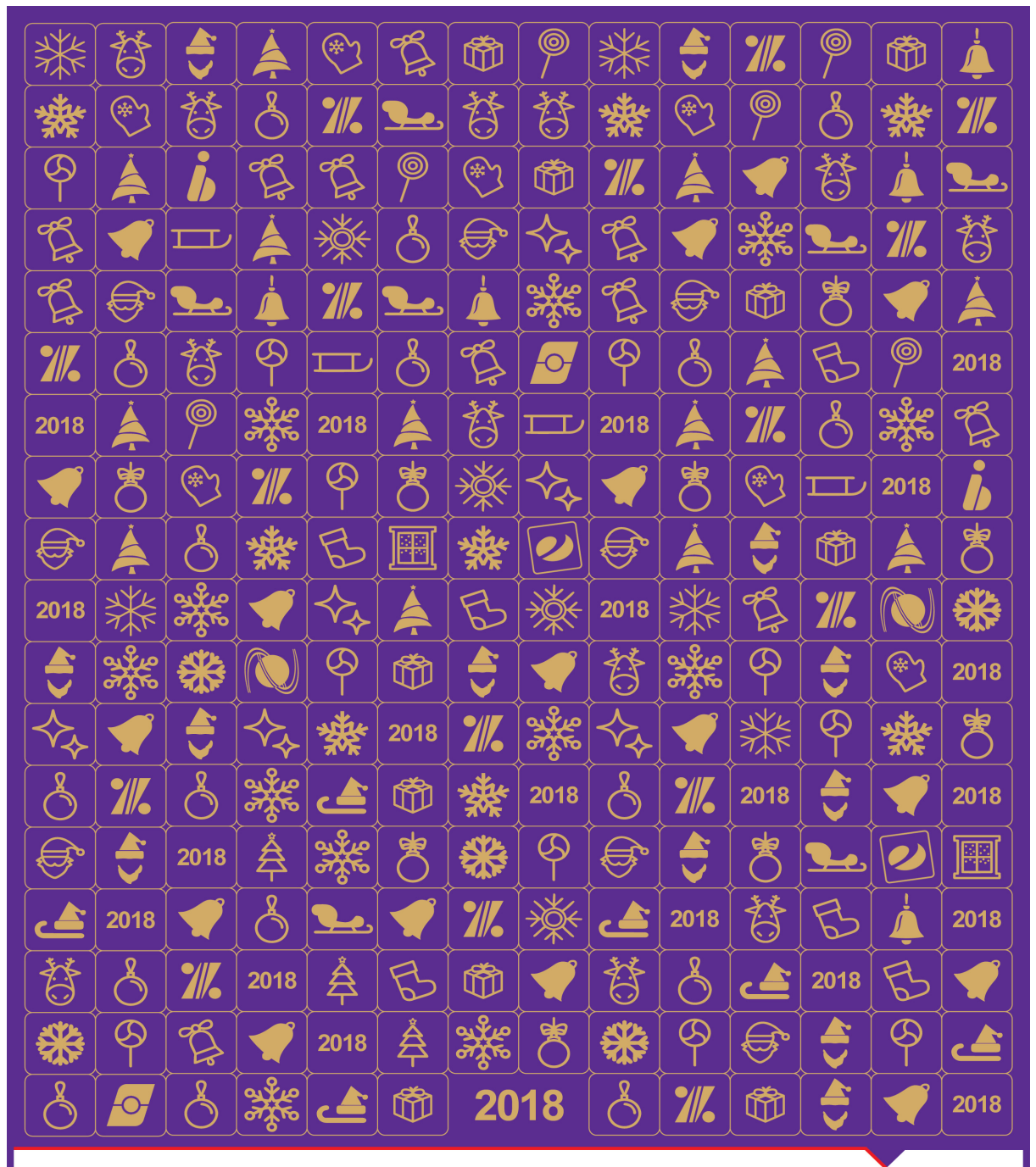

Eghtesad Novin Group Wishes You a Merry Christmas
and a Happy New Year

۰۲۱-۴۸۰۳۱۰۰۰۰
www.enbank.ir
eghtesadnovinbank
eghtesadnovin_bank

بانک اقتصادنوین
نخستین بانک خصوصی جمهوری اسلامی ایران
EN BANK I.R.IRAN'S FIRST PRIVATE BANK
باهم برای هم